

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Europos Sąjungai skyrus sankcijas Rusijai ir Baltarusijai dėl vykdomos agresijos prieš Ukrainą, uždrausta iš šių šalių įvežti medieną. Tai veikia visą medienos sektorių ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse Baltijos regiono šalyse, kurios iš Rusijos ir Baltarusijos įveždavo daug medienos ir jos gaminių. Staiga sumažėjus įvežamos medienos kiekiui, didėja vietinės paklausa, auga kainos (UAB „Baltpool“ duomenimis, vidutinė medienos kaina trumpalaikiuose aukcionuose nuo karo Ukrainoje pradžios pakilo beveik 30 proc. ir kyla toliau), tai daro poveikį ir medienos pramonei. Su šios žaliavos prekyba susiję ekspertai pabrėžia, kad susidariusios išskirtinės rinkos sąlygos gali lemti didesnę naujų pirkėjų dalyvavimą šalies medienos prekybos aukcionuose, intervencines ar spekuliacines kainas, iškreipti rinką. Neproporcingas medienos kainų augimas turėtų neigiamą įtaką ir pagal anksčiau sudarytas ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainoms ir šių sutarčių vykdymui.

Įvertinusi šias tendencijas, Aplinkos ministerija parengė Projektą, kurio tikslas – pakeisti prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta mediena tvarką atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją uždraudus įvežti šią žaliavą iš Rusijos ir Baltarusijos.

Esminis Projekto pasiūlymas – pakeisti aukciono ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti rezultatų nustatymo tvarką. Nustatant aukcioną laimėjusių ir teisę sudaryti sutartis įgijusių pirkėjų sąrašą pusmetiniame aukcione, būtų atsižvelgiama į pirkėjams taikomą maksimalų galimą pirkti žaliavinės medienos kiekį, kuris būtų nustatomas kaip vidutinis per kalendorinį pusmetį pardavėjo konkrečiam pirkėjui pagal pusmetines sutartis perduotas žaliavinės medienos kiekis, padidintas 10 procentų (įvertinant šiuo metu sutartims vykdyti taikomą 10 procentų paklaidą), skaičiuojant už paskutinius 4 kalendorinius pusmečius iki aukciono vykdymo kalendorinio pusmečio pradžios, tačiau bet kuriuo atveju ne mažesnis kaip 1000 ktm. Šis reikalavimas nebūtų taikomas vykdant pakartotinius žaliavinės medienos aukcionus pusmetinėms sutartims sudaryti. Taip pat numatoma išimtis – jei pirkėjas įgijo naujų žaliavinės medienos perdirbimo įrenginių, leidžiančių jam perdirbti papildomą žaliavinės medienos kiekį arba pradėti perdirbti žaliavinę medieną – pirmus 24 mėnesius nuo tokių įrenginių įrengimo dienos, nustatant jam maksimalų galimą pirkti žaliavinės medienos kiekį, būtų atsižvelgiama į tokių įrenginių per kalendorinį pusmetį prognozuojamą perdirbti žaliavinės medienos kiekį. Prognozuojamas papildomai perdirbti žaliavinės medienos kiekis būtų nustatomas pagal pirkėjo EMPS administratoriui pateiktą ir pirkėjo vadovo patvirtintą informaciją apie įgytus naujus žaliavinės medienos perdirbimo įrenginius, ši informacija taip pat būtų papildomai patvirtinta nepriklausomo finansų srities auditoriaus.

Manome, kad tokie projekte numatyti pakeitimai neturės reikšmingo poveikio konkurencijai

(siūlomos nuostatos paveiks tik iki 20 procentų Lietuvos valstybiniuose ir privačiuose miškuose kasmet pagaminamos medienos kiekio) ir nepažeis ES taikomo laisvo prekių ir paslaugų judėjimo principo (netaikomi jokie konkretūs eksporto apribojimai), tačiau sudarys galimybę apsirūpinti mediena nuolatiniams jos pirkėjams ir sumažinti galimų spekuliacijų riziką. Be to, tiek esami, tiek nauji pirkėjai galės apsirūpinti mediena pirkdami jos iki 1000 ktm (taip sudaromos palankios sąlygos apsirūpinti mediena smulkiems jos pirkėjams neapsunkinant neproporcingo prekybos mediena proceso), deklaruodami įgytus naujus medienos perdirbimo įrenginius, dalyvaudami trumpalaikiuose aukcionuose ir pakartotiniuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti, kuriuose maksimalus galimas pirkti žaliavinės medienos kiekis netaikomas. Atkreipiamė dėmesį, kad prekybai miško kirtimo liekanomis siūlomi pakeitimai nebus taikomi, nes dėl technologinių, transportavimo ir kitų priežasčių minėtas neigiamas poveikis uždraudus įvežti medieną iš Rusijos ir Baltarusijos nenumatomas.

Pabrėžiame, kad bet kuriuo atveju (ar Projektas būtų priimtas, ar ne) visus rinkos dalyvius aprūpinti norimu medienos kiekiu iš valstybinių miškų nebūtų galimybės, – dar iki uždraudus medienos importą iš Rusijos ir Baltarusijos, visa valstybiniuose miškuose pagaminta mediena būdavo nuperkama, o įvedus minėtus importo draudimus Aplinkos ministerijos skaičiavimu vien Lietuvos pirkėjams susidarys 2–3 mln. ktm medienos trūkumas (apvaliosios medienos ekvivalentu). Pažymėtina, kad didinti kirtimo Lietuvos valstybiniuose miškuose masto neplanuojama (nors ir ieškoma papildomų medienos tiekimo rinkai galimybių), todėl daliai pirkėjų bet kuriuo atveju teks ieškoti kitų medienos šaltinių.

Įvertinus smarkiai didėsią medienos paklausą ne tik Lietuvoje, bet ir visame Baltijos regione, galima teigti, kad minėtas vertinimas dėl rinkos iškraipymo ir galimų spekuliacijų rizikos didėjimo yra pagrįstas, o siūlomi pakeitimai šioms problemoms spręsti reikalingi ir proporcingi siekiamiems tikslams pasiekti.

Projektu taip pat siūloma nuo 15 iki 10 darbo dienų sutrumpinti terminą, iki kada EMPS interneto svetainėje turi būti paskelbtas tikslus aukcionų pradžios ir pabaigos laikas, taip sutrumpinamos pasirengimo aukcionams vykdyti procedūros (nauji terminai suderinti su UAB „Baltpool“ ir VĮ Valstybinių miškų urėdija ir atitinka taikomą prekybos organizavimo praktiką).

Pagal siūlomas Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) 18¹.2 papunkčio nuostatas maksimalus galimas įsigyti žaliavinės medienos kiekio limitas nebūtų taikomas perkant iki 1000 ktm medienos. Statistiškai iki 1000 ktm žaliavinės medienos perka dauguma (apie 70 proc.) pirkėjų, todėl, siekiant sudaryti palankias sąlygas smulkiems pirkėjams ir neapsunkinti medienos prekybos proceso labiau, nei būtina, maksimalus galimas įsigyti žaliavinės medienos kiekio limitas jiems nenustatomas. Taip pat manome, kad tame pačiame papunktyje medienos įsigijimo limitui nustatyti taikomas paskutinių 4 kalendorinių pusmečių terminas yra pakankamas pastarųjų metų pirkėjų medienos įsigijimo tendencijoms, iki uždraustas medienos importas iš Rusijos ir Baltarusijos, atspindėti. Pasiūlymas taikyti ilgesnį laikotarpį apimtų ir ilgalaikių sutarčių vykdymo laikotarpį (jos sudaromos 3–10 metų laikotarpiui), o maksimalus galimas įsigyti žaliavinės medienos kiekio limitas ilgalaikėms sutartims sudaryti nebūtų taikomas.

Manome, kad Tvarkos aprašo 18¹.3 papunktyje numatomas auditoriaus patvirtinimas yra būtinas ir proporcingas reikalavimas siekiant užtikrinti proceso skaidrumą ir informacijos patikimumą bei išvengti galimų piktnaudžiavimo atvejų pateikiant informaciją apie perdirbimo pajėgumus. Prašoma pateikti informacija bet kuriuo atveju remtusi techniniais perdirbimo įrenginių parametrais, kurie apima ir perdirbimo pajėgumus, todėl manome, kad ją kompetentingai įvertinti ir patvirtinti bus pajėgūs ir minėti auditoriai.

Projektas 1 ir 10 punktais papildytas po derinimo su suinteresuotosiomis institucijomis ir visuomene Projekto rengėjų iniciatyva siekiant aiškiau išdėstyti pusmetinių aukcionų organizavimo ir pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainos tikslinimo nuostatas nekeičiant jų esmės. Be to, Projekto 10 punktu keičiamo Tvarkos aprašo 39 punkto nuostatos suteiks daugiau lankstumo ir padės išvengti neaiškumų pardavėjui tikslinant pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainas, kai dėl pakartotinių pusmetinių aukcionų vykdymo išsitiesia šių aukcionų vykdymo laikas ir viršijamas nustatytas pusmečio terminas pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainai

patikslinti.

Pažymėtina, kad Projekte siūlomi pakeitimai – laikina priemonė reaguojant į susidariusią situaciją. Aplinkos ministerija rengia to paties tvarkos aprašo pakeitimus, kurie įteisins atvirų aukcionų (varžymosi dėl medienos įsigijimo realiu laiku) ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti taikymo principus, leisiančius efektyviau konkuruoti įsigyjant medieną. Tačiau šiems pakeitimams parengti ir pasiruošti juos techniškai įgyvendinti reikia daugiau laiko – atviro tipo aukcionus preliminarai numatoma pradėti taikyti 2023 metais.

Projektas derintas su Lietuvos Respublikos teisingumo, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, UAB „Baltpool“, VĮ Valstybinių miškų urėdija. Pastabų dėl Projekto pateikė „IKEA Industry Lietuva“, Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacija „Lietuvos mediena“, Lietuvos biomasės energetikos asociacija „Litbioma“, Medienos prekybos asociacija, EPAL Nacionalinis komitetas Baltijos šalyse, UAB „Renostera“, UAB „Stora Enso Lietuva“, Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacija. UAB „Baltpool“ pastabų nepateikė, Projektas patikslintas atsižvelgus į dalį institucijų ir organizacijų pastabų. Dėl pastabų, kurioms nepritarta ar į kurias atsižvelgta iš dalies, teikiama derinimo pažyma.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas (reglamentuojami esami prekybos mediena santykiai, teisinis reguliavimas nekeičiamas iš esmės).

Atsižvelgiant į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabą, pinigine išraiška įvertintas Projektu sukeltos administracinės naštos pokytis ūkio subjektams ir parengta Projektu galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita, kuri darbine tvarka suderinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, Projektą numatoma notifikuoti Europos Komisijai.

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Projektas neprieštaruja Vyriausybės programos nuostatoms.

Projektas skelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS Nr. 22-7680).

Priėmus Projektą keisti ar priimti naujų teisės aktų nereikės.

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Projekte naujos sąvokos ir terminai neapibrėžiami.

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Miškų politikos grupės (vadovas – Nerijus Kupstaitis, tel. 8 686 16 804, el. p. nerijus.kupstaitis@am.lt) vyresnysis patarėjas Donatas Vaikasas (tel. 8 696 49 889, el. p. donatas.vaikasas@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Projektas, 3 lapai.

2. Projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

3. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 8 lapai.

4. Derinimo pažyma, 27 lapai.

5. Suinteresuotų institucijų ir organizacijų pastabos, 52 lapai.

6. Teisės aktu sukeliamų arba teisės akto projektu galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita, 9 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas